

Robert Vannoy, Kutoka Uhamishoni, Hotuba ya 7A

Yoshua 1-5, Kuvuka Jordan, Tohara ya Gilgali, Rahabu akilala

Mapitio ya III. Kitabu cha Yoshua A. Maelezo ya Utangulizi 4. Mbinu za Kisasa za Kuanzishwa kwa Israeli Kanaani Wiki iliyopita, tuliishia na nambari ya Kirumi III, "Kitabu cha Yoshua"; Sehemu ya A. "Maelezo ya Utangulizi"; na tuliangalia kijitabu cha A-4, "Njia za Kisasa za kuanzishwa kwa Israeli na Kanaani." Tulipitia kijitabu hicho haraka sana. Tulichunguza mfumo wa kitamaduni wa ushindi, na kisha kile ambacho mara nyingi huitwa mfumo wa ushindi uliobadilishwa, ambapo miji mitatu tu ndiyo iliyoharibiwa badala ya miji mingi. Tulijadili mitazamo ya kisasa zaidi ya masomo ya Biblia, mfumo wa "uhamiaji" na mfumo wa "uasi wa wakulima". Kwa hivyo hapo ndipo tulipoishia wiki iliyopita.

B. Kuingia Kanaani: Yoshua 1:1-5:12 1. Agizo la Yoshua - Yoshua 1:1-9 Hilo linatuleta kwenye III. B. ya kitabu, na hapo ndipo tutakapoanzia usiku wa leo, katika kitabu cha Yoshua chenyewe. “Kuingia Kanaani: Yoshua 1:1-5:12”—utaona kuna mambo madogo matano chini ya B.—Nataka kutoa maoni machache tu mafupi kuhusu moja na mbili, kisha kutumia muda zaidi kuhusu tatu. Moja chini ya B. ni “agizo la Yoshua; Yoshua 1:1-9.” Unakumbuka kitabu cha Kumbukumbu la Torati, ufufuo wa agano katika tambarare za Moab. Mojawapo ya sifa kuu za hilo ilikuwa ni mabadiliko ya uongozi kutoka kwa Musa hadi Yoshua. Mwishoni mwa Kumbukumbu la Torati 34, Musa alikufa na sasa mrithi anakuwa kiongozi, na mrithi huyo wa Musa ni Yoshua. Unasoma katika mstari wa 2, “Mose mtumishi wangu amekufa. Sasa wewe [Yoshua], na watu hawa wote, jiandaeni kuvuka kuingia Jordankatika nchi nitakayowapa—kwa Waisraeli.” Utaona katika agizo hilo (ambalo linaanzia mstari wa 9), katika mstari wa 7, anamwambia Yoshua, “Uwe hodari na shujaa sana. Jihadhari kutii sheria yote aliyokupa mtumishi wangu Musa; usiache kwenda kulia wala kushoto, upate kufanikiwa popote uendapo.” Hiyo ndiyo theolojia ya Kumbukumbu la Torati: ukiwa mtiifu, utabarikiwa na utafanikiwa. Ukiwa mtiifu, basi laana na hukumu ya agano vitafula. Mstari wa 8: “Usiache kitabu cha torati kiondoke kinywani mwako ; tafakari mchana na usiku ili upate

kuwa mwangalifu kufanya yote yaliyoandikwa humo; ndipo utakapofanikiwa na kufanikiwa.” Kwa hivyo hiyo ndiyo changamoto kwa YOSHUA anapowapa watu uongozi wanapovuka Yordani, kuingia katika nchi ya KANAANI, na hatimaye kuiteka nchi hiyo.

2. Watu Wanahamasishwa chini ya YOSHUA 1:10-18 Nambari 2. chini ya B. ni “Watu wanahamasishwa chini ya sura ya 1:10-18.” Utaona hapo, katika mstari wa 11, YOSHUA anatoa maagizo. Anawaamuru maafisa, “Piteni kambini mkawaambie watu, ‘Wekeni tayari vifaa vyenu. Siku tatu kuanzia sasa mtavuka ili Jordankuingia na kuimiliki nchi ambayo Bwana Mungu wenu anawapa.” Kwa hiyo watu walihamasishwa kuvuka Mto Jordan, lakini kabla ya kufanya hivyo, una sura inayofuata.

3. YOSHUA 2 Inasimulia Kuhusu Kuwatuma Wapelelezi Ngambo ya Mto Sura ya 2 inasimulia kuhusu kutumwa kwa wapelelezi kuvuka mto kabla ya Israeli kuvuka mto, ili kuona hali ilivyokuwa hapo. Hiyo inahusisha hadithi ya Rahabu kahaba, ambaye aliwapa kimbilio wapelelezi hao na kisha akawalinda wakati mfalme wa Israeli Jerichoalipowatuma watu wake kujaribu kuwakamata. Hadithi ya Rahabu katika sura ya 2 ni hadithi ambayo imevutia watu wengi, na kwa upande wa maadili, imevutia majadiliano mengi kuhusu jinsi ya kutathmini mwenendo wa Rahabu. Je, alifanya jambo la kupongezwa kwa kuwapotosha mawakala wa mfalme wa Palestina Jericho, hivi kwamba hawakuweza *kuwakamata* wapelelezi hao? Je, hilo linapongezwa au hilo ni jambo ambalo anapaswa kukosolewa au kulaaniwa kwalo? Je, hakusema uwongo?

a. Imani ya Rahabu

Tutarudi kwenye hilo baada ya dakika chache, lakini nadhani hata utakaposoma YOSHUA sura ya 2, unapaswa kuisoma kwa kuzingatia vifungu viwili vya Agano Jipya. Kimoja ni Waebrania 11:31 na kingine ni Yakobo 2:25. Waebrania 11 ni sura hiyo inayosimulia orodha ndefu ya mashujaa wa imani wa kipindi cha Agano la Kale. Unasoma katika mstari wa 31, “Kwa imani, yule kahaba Rahabu, kwa kuwa

aliwakaribisha wapelelezi, hakuuawa pamoja na wale walioasi.” Yakobo 2:25 inatoa maelezo zaidi kuhusu Rahabu, baada ya kuzungumzia imani ya Ibrahimu. Inasomeka, “Vivyo hivyo, je, Rahabu yule kahaba hakuhesabiwa kuwa *mwenye haki* kwa ajili ya yale aliyoyafanya alipowapa wapelelezi makao na kuwapeleka njia nyingine?” Utaona kwamba maandishi ya Waebrania na Yoshua 2 yanazungumzia imani ya Rahabu. Nadhani imani ya Rahabu ndiyo ufunguo wa maelezo ya kile alichofanya. Ukirudi kwenye Yoshua 2:3, unasoma kwamba “Mfalme wa Israeli Jerichoalituma ujumbe kwa Rahabu, akisema, ‘Watoe watu waliokuja kwako na kuingia nyumbani kwako, kwa sababu wamekuja kuipeleleza nchi yote.’ Lakini yule mwanamke akawachukua wale watu wawili na kuwaficha. Akasema, ‘Ndiyo, wale watu walikuja kwangu, lakini sikujua walikotoka.’ Kulipopambazuka, wakati wa kufunga lango la mji, wale watu wakaondoka. Sijui walielekea upande gani. Wafuateni haraka. Mnaweza kuwapata.”

Lakini mstari wa 6 unatuambia kwa mabano ukweli wa hali hiyo ulikuwaje: “Lakini alikuwa amewapandisha juu ya dari na kuwaficha chini ya mabua ya kitani aliyokuwa ameyaweka juu ya dari.” Lakini unasoma mstari wa 8, na unaweza kuona kitu kuhusu imani ya Rahabu: “Kabla ya wapelelezi kulala usiku huo, alipanda juu ya dari na kuwaambia, ‘Ninajua ya kuwa Bwana amewapa ninyi nchi hii, na ya kuwa hofu kuu imetuangukia, hata wote wakaao katika nchi hii wanayeyuka kwa hofu kwa sababu yenu. Tumesikia jinsi Bwana alivyoyakausha maji ya Bahari ya Shamu kwa ajili yenu mlipotoka katika nchi ya Kanaani Egypt, na yale mliyowatendea Sihoni na Ogu, wafalme wawili wa Waamori mashariki ya Yordani, mliowaangamiza kabisa. Tuliposikia habari zake, mioyo yetu iliyeyuka na ujasiri wa kila mtu ukapungua kwa sababu yenu. [Kwa nini?] Kwa maana Bwana Mungu wenu ndiye Mungu mbinguni juu na duniani chini.” Kuna imani ya Rahabu. Aliamini kwamba Bwana alikuwa Mungu mbinguni na duniani. Kitendo chake cha kuwalinda wapelelezi hao kilikuwa kitendo kilichozaliwa na imani hiyo.

b. Maadili ya Rahabu Sasa, ukirudi kwenye swali la njia alizotumia kuwalinda, hakika ni mada halali ya kujadiliwa. Mara nyingi imekuwa ikijadiliwa, kama

nilivyosema. Baadhi huona kosa katika jinsi alivyowalinda. Mimi mwenyewe ningependelea kuweka hukumu juu ya kitendo chake. Biblia haitoi ukosoaji au lawama yoyote kwake, na kauli zilizo *katika* Biblia—hasa zile maandiko ya Agano Jipya—zinampongeza sana, hasa imani yake. Lakini swali linatokea: wajibu wa Rahabu ulikuwa upi wakati mfalme wa Israeli Jerichoalipowatuma watu wake kuwakamata wapelelezi hao? wajibu wake ulikuwa upi kwa mfalme wa Israeli Jericho, na pia kwa wapelelezi aliokuwa akiwalinda? Je, alikuwa na wajibu wa kuwasaliti wapelelezi Waebrania kwa mfalme wa Israeli Jerichoalipoulizwa kuhusu mahali walipo? Ningesema Yakobo 2:25 inasikika kuwa chanya kabisa. Yakobo 2:25 inasema, “Je, Rahabu hakuhesabiwa kuwa *mwenye haki* kwa yale aliyoyafanya alipowapa wapelelezi hao makao na kuwapeleka njia nyingine?”

c. Maoni kuhusu Rahabu

Nataka kurudi kwenye hili na kutumia muda kulizungumzia kama mfano wa suala la kimaadili, kwa sababu nadhani ni jambo la kutafakari. Lakini kabla ya kufanya hivyo, wacha nitoe maoni machache zaidi kuhusu Rahabu. Yeye ndiye mwanamke pekee katika Agano la Kale aliyeitwa "Rahabu." Sura ya kwanza ya Mathayo ina nasaba ya Yesu, na katika mstari wa 5 wa Mathayo 1 unasoma, "Salmoni baba yake Boazi, ambaye mama yake alikuwa Rahabu, Boazi baba yake Obedi, ambaye mama yake alikuwa Ruthu, Obedi baba yake Yese, baba yake Mfalme Daudi." Kwa hivyo kuna Rahabu katika Mathayo 1, na wengi wanafikiri ni Rahabu huyu, ambaye yuko katika nasaba ya Kristo mwenyewe. Kuna utamaduni wa Kiyahudi kwamba yeye, baada ya ushindi huo, alikua nabii wa kike na hatimaye akaolewa na Yoshua, na kwamba manabii wanane akiwemo Yeremia walikuwa miongoni mwa wazao wake. Hakuna ushahidi mwingi wa hilo, na hakika hakuna ushahidi wa kibiblia, lakini jina lake limejumuishwa katika nasaba ya Kristo.

d. Ujasiri wa Rahabu Yeriko ulikuwa jimbo la jiji lenye mfalme wake. Ukiangalia Yoshua 12, una orodha ya wafalme na miji ambayo Yoshua na Waisraeli walishinda

wakati wa kuchukua land of Canaan. Katika mstari wa 9 unasoma, "Mfalme wa Jericho, mmoja; mfalme wa Ai, mmoja; mfalme wa Jerusalem, mmoja; mfalme wa Hebron, mmoja." Kwa hivyo una eneo lililoundwa na majimbo ya miji, kila moja ikiwa na mfalme wake. Hii inaendana vyema na kile tunachojua kutoka kwa barua za Amarna kutoka wakati huo, ambapo kulikuwa na majimbo ya miji yenye watawala wao wenyewe ambayo yalilingana na Farao katika Egypt. Lakini kile Rahabu alichofanya katika aina hiyo ya muktadha wa kijamii kilikuwa jambo hatari sana. Katika Kanuni ya Hammurabi, Sheria 109, kifo ni adhabu ya kutoripoti "wahalifu." Kwa hivyo kuna wajibu fulani kwa raia wa wakati huo kuripoti wahalifu. Hakika alichofanya kingeweza kuweka maisha yake hatarini kama angekamatwa akiwalinda wapelelezi hao. Kwa hivyo alifanya jambo la ujasiri, na kitendo chake kilitokana na imani yake. Aliamini kwamba Yahweh alikuwa Mungu wa mbingu na dunia, na alitaka kuhusishwa na Mungu huyo na watu wake, badala ya mfalme wa Jericho.

e. Maadili ya Rahabu - Uongo Maadili ya matendo yake ni mada nyingine kabisa, na ninataka kutumia muda kuzungumzia hilo. Nadhani swali ambalo hadithi ya Rahabu inauliza kwa maana pana zaidi ni hili: je, kuna hali zozote zinazoweza kufikirika ambapo inaruhusiwa kumdanganya mtu mwingine? Sasa, naweza kulitafsiri hilo upya na kuingiza kipengele kingine katika swali hilo: je, kuna hali zozote zinazoweza kufikirika ambapo inaruhusiwa, au labda hata ni lazima kwa mtu kumdanganya mtu mwingine? Hilo linaongeza hatari. Je, kuna hali ambapo ni *wajibu wako* kufanya kitu kama kile Rahabu alichofanya?

Sasa inaonekana kwangu kwamba unapokuja kwenye swali la aina hiyo, mahali pa kuanzia ni kuliweka katika muktadha wa mahitaji ya amri ya tisa. Sheria ya msingi ya Amri Kumi hutoa mfumo, mfumo lengwa, wa maadili. Amri ya tisa ni "Usimshuhudie jirani yako uongo." Je, ni matokeo gani ya amri ya tisa? Ningependa kuangalia hilo katika kile inachohitaji na kile inachokataza, na kufanya hivyo kwanza kabisa kuhusiana na kile ambacho ningekiita nia mahususi ya amri ya tisa, kabla ya kuangalia nia yake pana.

1. Rahabu na Amri

ya⁹ Kwa hivyo ni nini kusudi maalum la amri ya tisa, “Usimshuhudie jirani yako uongo”? Lugha ya katazo hilo, na hasa msemu “kutoa ushahidi wa uongo,” inatuingiza katika nyanja ya utaratibu wa kimahakama au sheria. Nadhani utapata katika jedwali la pili la sheria—yaani, amri 5-9—kwamba zinazungumzia uhusiano wa usawa. Nne za kwanza zinazungumzia uhusiano wako na Mungu. Kisha, kuanzia na ya tano, una “Waheshimu baba yako na mama yako”; sita, “Usiue”; saba, “Uzinzi ni marufuku,” na nane, “Wizi ni marufuku.” Hizi zinadhibiti mahusiano kati ya watu. Katika amri ya tano, Mungu hulinda mamlaka katika mahusiano: “Waheshimu baba yako na mama yako.” Katika ya sita ambapo mauaji ni marufuku, hulinda uhai. Katika ya saba, ambapo uzinzi ni marufuku, hulinda ndoa. Katika ya nane hulinda mali. Hayo ni mambo ya msingi sana katika muundo wa shirika lolote la kijamii. Katika amri ya tisa, anatoa utekelezaji wa amri zingine kwa njia ya utaratibu wa kimahakama: “Usimshuhudie jirani yako uongo.” Kwa hivyo Mungu huhakikisha au hutoa msingi wa utaratibu na haki katika jamii, si kwa kutoa sheria tu, bali pia kwa kuweka masharti ya utekelezaji wa sheria hizo kwa utaratibu wa kimahakama. Kwa maneno mengine, kutakuwa na mahakama ya haki, na kutakuwa na maafisa wanaotoa huduma za kudumisha na kurejesha haki katika utaratibu wa kijamii. Katika kufanya hivyo, moja ya sifa muhimu za utaratibu ni kuwaita mashahidi ili kuthibitisha mashtaka ambayo yanaweza kuletwa dhidi ya mtu kwa kuvunja mojawapo ya amri hizo nyingine.

Nadhani utaratibu wote huo wa kimahakama umefungwa katika maneno ya amri ya tisa, “Usishuhudie uongo.” Kuhusu kusudi lake mahususi, “Kutoa ushahidi wa uongo” ni kuzungumzia suala hili la vyombo vya kimahakama, ambapo ungekuwa na jaji, au mtu anayetoa shtaka. Jaji angewaita mashahidi ili kubaini kama malalamiko ni halali, kiapo kingechukuliwa, uamuzi ungetolewa, na hukumu ingelitolewa.

2. Mfumo wa Kimahakama nchini Israeli

Kuhusu msingi wa kisheria wa hili, ulisoma katika Kumbukumbu la Torati 16:18

kwamba majaji na maafisa walipaswa kuteuliwa "kwa kila kabila lako katika kila mji ambao Bwana Mungu wako amekupa, nao watawahukumu watu kwa haki. Msipotoshe haki wala kuonyesha upendeleo. Msipokee rushwa, kwani rushwa hupofusha macho ya wenye hekima na kupotosha maneno ya wenye haki. Fuata haki na haki pekee, ili upate kuishi na kuimiliki nchi ambayo Bwana Mungu wako anakupa." Hilo lilipaswa kufanyika wakati Israelunapoingia Canaan. Kulikuwa na waamuzi katika kila mji. Sasa angalia 2 Mambo ya Nyakati 19:5. Unasoma hapo kuhusu Yehoshafati, "Akaweka waamuzi katika nchi, katika kila moja ya miji yenye ngome ya Judah. Akawaambia, 'Fikirini kwa makini mnayofanya, kwa sababu hamhukumu mwanadamu bali Bwana, ambaye yuko pamoja nanyi kila mnapotoa hukumu. Sasa hofu ya Bwana iwe juu yenu. Hukumuni kwa uangalifu, kwa kuwa kwa Bwana Mungu wetu hakuna udhalimu, wala upendeleo, wala rushwa.'"

Sasa, kama nilivyosema, kulikuwa na utaratibu wa kimahakama. Utaratibu huo ulitegemea mashahidi ili kuthibitisha ukweli. Rudi kwenye Kumbukumbu la Torati; katika Kumbukumbu la Torati 19:15 na inayofuata, unasoma: "Shahidi mmoja haitoshi kumtia hatiani mtu anayeshtakiwa kwa kosa lolote au kosa ambalo anaweza kuwa amelitenda. Jambo lazima lithibitishwe kwa ushuhuda wa mashahidi wawili au watatu." Kwa hivyo kuna utaratibu hapo ili kuhakikisha kwamba kosa halifanyiki. Unahitaji mashahidi wawili au watatu ili kuthibitisha hatia ya mtu. Lakini angalia inapoanzia hapa, na hii inaturudisha kwenye maneno ya amri ya tisa: "Shahidi mwovu akisimama kumshtaki mtu kwa kosa, watu hao wawili waliohusika katika mgogoro huo lazima wasimame mbele za BWANA mbele ya makuhani na majaji waliopo ofisini wakati huo. Majaji lazima wafanye uchunguzi wa kina, na ikiwa shahidi huyo ni mwongo, akitoa ushahidi wa uongo..." ("Ushahidi wa uongo" ni maneno ya Kiebrania yale yale kama maneno katika amri ya tisa, "Usimshuhudie jirani yako uongo.") "...Shahidi akithibitisha kuwa mwongo, akitoa ushahidi wa uongo dhidi ya ndugu yake, basi mtendee kama alivyokusudia kumfanyia ndugu yake. Lazima uondoe uovu kati yako. Watu wengine watasikia na kuogopa." Kwa hivyo, unaona, kutoa ushahidi wa uongo ilikuwa kazi nzito sana, kwa sababu kutoa ushahidi wa uongo kunaweza kusababisha dhuluma, na Mungu

anajali haki. Inashangaza kwamba kifungu hapa ni kwamba ikiwa mtu angegundulika kuwa shahidi wa uongo—chochote alichomtumumu mtu huyo mwingine, chochote kile ambacho uhalifu ungekuwa—yeye mwenyewe angebeba adhabu ya uhalifu huo.

Nakumbuka nikisoma kesi miaka kadhaa iliyopita: mahali fulani katika kesi ya 1990 Midwest, mwanamke mmoja alimshtaki mwanamume kwa kumnyanyasa au kumbaka. Mwanamume huyo alihukumiwa, akafungwa jela, na akatumikia kifungu cha miaka 10 au 15. Baadaye, kama ilivyotokea, ushahidi ulijitokeza—sijui kama ilikuwa DNA—lakini alithibitishwa kuwa hana hatia. Naam, alikuwa ametoa miaka 10 ya maisha yake kwa msingi wa shahidi wa uongo. Sasa, kwa kadiri ninavyojua, mwanamke aliyemshtaki kwa hili hakuwahi kuteseka kwa chochote. Hakulazimika kutumikia kifungu chake. Mfumo wetu wa mahakama unafanya kazi hivyo, lakini sivyo ilivyofanya kazi hapa katika Kumbukumbu la Torati. Kutoa ushahidi wa uongo ilikuwa biashara nzito. Nadhani kwa ujumla unachokipata katika historia ya wanadamu ni kwamba Mungu ametoa kifungu "Usitoe ushahidi wa uongo" katika muktadha huu wa utaratibu wa mahakama, lakini wanadamu walioanguka mara nyingi hugeuza mfumo huo kichwani na kujaribu kutumia mfumo wa mahakama kinyume na kusudi lake la msingi. Mungu hutoa utaratibu ili kumhakikishia kila mtu haki na ulinzi, na mara nyingi watu hujaribu kutumia utaratibu huo kusababisha dhuluma. Ndiyo maana kuna amri hii: “Usimshuhudie jirani yako uongo.”

3. Mfano Mwingine: Shamba la Mizabibu la Nabothi (1 Wafalme 21) Acha nikupe mfano mwingine wa Agano la Kale. 1 Wafalme 21 inaelezea jinsi Ahabu alivyoteka shamba la mizabibu la Nabothi, na ni hadithi ya kuvutia. Kama unavyokumbuka, Ahabu alikuwa ameolewa na Yezabeli, ambaye alikuwa wa Phoenicia, mwabudu Baali na Ashtorethi. Mstari wa 4 wa 1 Wafalme 21 unasema kwamba Nabothi alipokataa kumuuzua shamba lake la mizabibu kwa Ahabu, “Ahabu akaenda nyumbani, akiwa na huzuni na hasira kwa sababu Nabothi, Myezreeli, alikuwa amesema, ‘Sitakupa urithi wa baba zangu.’ Alilala kitandani mwake akiwa na huzuni na kukataa kula. Mkewe Yezabeli akaingia na kumwuliza, ‘Kwa nini una huzuni sana? Kwa nini hutaki kula?’ Akamjibu,

‘Kwa sababu nilimwambia Nabothi, Myezreeli, ‘Niuzie shamba lako la mizabibu; au ukitaka, nitakupa shamba lingine la mizabibu badala yake.’ Lakini akasema, “Sitakupa shamba langu la mizabibu.” Yezabeli akasema, “Je, hivi ndivyo unavyofanya kama mfalme juu ya nchi Israel? Amka ule! Jipe moyo. Mimi nitakupatia shamba la mizabibu la Nabothi, Myezreeli.” Kwa hiyo akaandika barua kwa jina la Ahabu, akazitia muhuri, akazipeleka kwa wazee na wakuu waliokaa katika mji wa Nabothi pamoja naye. Katika barua hizo aliandika: “Tangazeni siku ya kufunga, mkamweke Nabothi mahali pa juu miongoni mwa watu. Lakini wawekeni watu wawili wabaya mbele yake, na wawashuhudie kwamba amemlaani Mungu na mfalme.” Kwa maneno mengine, wafanye watoe ushahidi wa uongo. “Kisha mtoeni nje, mkampige kwa mawe hadi afe.” Basi wazee na wakuu walioishi katika mji wa Nabothi wakafanya kama Yezabeli alivyowaagiza katika barua alizowaandikia. Wakatangaza mfungo, wakamweka Nabothi mahali pa juu miongoni mwa watu. Kisha watu wawili wabaya wakaja, wakaketi mbele yake, wakamshtaki Nabothi mbele ya watu, wakisema, ‘Nabothi amemtukana Mungu na mfalme.’” Huko ni kutoa ushahidi wa uongo katika utaratibu wa kimahakama, na matokeo yake yalikuwa ukosefu wa haki. Nabothi alitolewa nje na kuuawa.

4. Mfano Mwingine: Yesu (Mt. 26:59) Angalia Math 26:59 . Huu ndio wakati Yesu yuko mbele ya Sanhedrini. Unasoma hapo, "Wakuu wa makuhani na Sanhedrini yote walikuwa wakitaifuta *ushahidi wa uongo* dhidi ya Yesu ili waweze kumwua. Lakini hawakupata, ingawa *mashahidi wengi wa uongo* walijitokeza." Huu ni jaribio la kupotosha taratibu za kimahakama ili ukosefu wa haki badala ya haki ushinde. Kwa hivyo nadhani kwamba tukirudi tulipoanza, na kuweka matendo ya Rahabu katika muktadha wa vifungu vya amri ya tisa, tunaona kwamba amri hiyo inazungumzia haswa kuhusu utaratibu wa kimahakama na jinsi maneno ya mtu yanavyopaswa kusababisha haki badala ya dhuluma kutawala, kuhusiana na jirani yake. Kuhusu nia pana ya amri ya tisa, nadhani hakika ina maana pana na inapita mipaka ya barua na kazi yake katika mazingira yake ya kimahakama. Nadhani roho au maana pana ya amri hiyo ni kwamba inatuhitaji kumtumikia jirani yetu kwa ushuhuda wetu, au maneno, ili maneno yetu

yasisababisha dhuluma kumpata jirani yetu. Kwa maneno mengine, haki ya jirani yetu inapaswa kulindwa na maneno yetu, si tu mbele ya mahakama bali pia katika maisha ya kila siku. Ni rahisi sana kumkashifu mtu, kusambaza uvumi kuhusu mtu unaomdhuru yeye na sifa yake. Inawezekana hata kusema "ukweli" kuhusu mtu ambaye hajafika wakati. Kwa maneno mengine, labda unaweza kusambaza taarifa ambazo zinaweza kuwa kweli kuhusu maisha ya zamani ya mtu; taarifa hiyo haifai tena, lakini inaharibu sifa ya mtu huyo. Nadhani hiyo ni ukiukaji wa amri hii.

5. Je, Inaruhusiwa Kusema Uongo?

a. Nafasi 4

Lakini kuna visa ambapo utekelezaji wa amri ya tisa unakuwa mgumu, na nadhani hapo ndipo tunapofikia aina ya hali ambayo Rahabu alikuwa ndani. Kisha tunafikia swali: Je, inaruhusiwa kumdanganya mtu mwingine ili kuepuka dhuluma kutendewa jirani yake? Sasa, baada ya kusema hivyo, mara nyingi swali hilo litaundwa kwa njia iliyo wazi zaidi au ya moja kwa moja: Je, inaruhusiwa kusema uongo? Je, sivyo Rahabu alivyofanya, ukirudi kwenye Yohanes sura ya 2? Mawakala kutoka kwa mfalme wanaingia, naye anasema, “Ndiyo, walikuwa hapa, lakini waliondoka; sijui walienda upande gani”; lakini alikuwa amewaweka juu ya paa na kuwaficha. Kwa hivyo ukiuliza swali “Je, inaruhusiwa kusema uongo?”, kisha ukiangalia jinsi ilivyojibiwa, nadhani kuna majibu manne ambayo nimeyapata. Acha niyapitie haraka, kisha tutayajadili kidogo.

Je, inaruhusiwa kusema uongo? Baadhi wangesema, “Hapana; bila ubaguzi, hairuhusiwi kamwe.” Jibu hilo lingesema kwamba Rahabu alitenda vibaya katika kile alichofanya kwa sababu alisema uongo. Huo ni upande mmoja wa wigo. Upande mwingine wa wigo ungejibu “ndiyo” kwa swali “Je, inaruhusiwa kusema uongo?” Lakini wangejibu “ndiyo” katika muktadha wa kile ambacho hakiitwi kamwe maadili ya hali, ambayo yanasema kwamba hakuna kiwango cha maadili kinacholingana. Lazima uamue jema au baya katika hali yoyote kwa kutumia sheria ya upendo. Mwanamume mmoja aitwaye Joseph Fletcher miaka mingi iliyopita aliandika kitabu kinachoitwa *Maadili ya*

Hali na huo ndio msimamo wa msingi alioutetea: hakuna kiwango cha usawa; unatumia tu sheria ya upendo katika hali yoyote, na popote pale inapokuongoza, hilo ndilo jibu. Nadhani msimamo huo unapingana na kanuni za kibiblia, kwa sababu hakika Amri Kumi ni kiwango cha usawa; kuna *kiwango* cha usawa, lakini huo ndio upande mwingine wa wigo.

Msimamo wa tatu ungejibu "ndiyo" kwa swali "Je, inaruhusiwa kusema uongo?"; lakini jibu hilo linakuja na sifa ifuatayo: inaruhusiwa *tu* katika hali mbaya ambapo kuna mgongano wa majukumu. Watetezi wa mtazamo huu wangesema kuna hali fulani kali ambapo kuna mgongano wa majukumu, na katika hali kama hizo roho ya amri ya tisa inachukua kipaumbele kuliko kauli rasmi inayolingana na uhalisia—kwa maneno mengine, kauli rasmi ya "ukweli." Katika mgongano wa majukumu, roho ya amri ya tisa inachukua kipaumbele kuliko aina fulani ya kauli rasmi ya ukweli kamili. Nitarudi kwenye hilo na tutalijadili zaidi baadaye.

Jibu la nne kwa swali “Je , inaruhusiwa kusema uongo?” linatoa jibu “hapana,” lakini kisha linaendelea kufafanua upya “uongo” ili kuruhusu hali ambapo kuzungumza au kufichua kile ambacho si kweli si uongo, angalau si kwa ufafanuzi. Sasa unaweza kusema, “Hiyo ni semantiki tu.” Labda. Tutarudi kwenye hilo na kuliangalia pia.

Hizo, nadhani, ni misimamo minne . Je, inaruhusiwa kusema uongo? Hapana, kamwe. Au kisha nenda kwenye maadili ya hali ambapo hakuna kiwango cha maadili; lakini hiyo inapingana na neno la Mungu. Tatu, una mgongano wa hali au mgongano wa majukumu katika hali fulani kali ambapo roho ya amri ya tisa inachukua kipaumbele kuliko herufi ya sheria. Kwa upande wa nne, jibu la "Je, inaruhusiwa kusema uongo?" ni "hapana," lakini kisha "uongo" hufafanuliwa upya ili kuruhusu hali ambapo kutosema ukweli hakuzingatiwi kuwa uongo, angalau si kwa ufafanuzi.

b. Majadiliano ya Misimamo 4

Nataka kwenda kwenye mtazamo wa 3 kwanza. Je, inaruhusiwa kusema uongo? Ndiyo, lakini tu pale ambapo kuna mgongano huu wa majukumu na roho ya amri ya tisa ina kipaumbele kuliko kauli rasmi ya ukweli. Sasa, inavutia tukiweka hili katika muktadha wa amri ya tisa. Amri ya tisa imeandikwa tofauti na "Usiseme uongo." Hiyo

sivyo inavyosema. Amri ya tisa inasema, "Usimshuhudie jirani yako uongo." Nadhani tunahitaji kutambua kwamba hii si aina ya amri ya dhahania "usiseme uongo." Ni uundaji ambapo jirani anahusika. "Huwezi kumdhuru jirani yako kwa kusema kwako." Nadhani maneno *hayo* yanaweka mwelekeo tofauti kwenye amri kuliko katazo rahisi lisilo la kibinafsi dhidi ya kusema uongo. Sio hivyo. Ni katazo ambalo kuna mtu mwingine anayehusika. Kiini chake ni, "Huwezi kumdhuru jirani yako kwa maneno yako." Nadhani tunaweza kusema kuna vipengele vitatu vinavyohusika: wewe, jirani yako, na hali hiyo. Zote tatu ziko chini ya Mungu. Hali fulani zinakuhusu wewe na jirani yako. Tunaita hali hii ukweli. Kwa hivyo una vipengele hivyo vitatu: wewe, jirani yako, na ukweli wote mbele ya uso wa Mungu. Kile ambacho Mungu kwa ujumla anatuuliza ni tunapozungumza ili kuweka ukweli pamoja na jirani mbele ya macho. Huwezi kukataa ukweli kwa ajili ya jirani yako, lakini huwezi kumkataa jirani yako kwa ajili ya ukweli. Hapo ndipo unapopata mgongano wa wajibu. Wakati mwingine unapata hali ambapo unapata mgongano kati ya wajibu kwa jirani na wajibu wa kuzungumza kuhusu ukweli ni nini. Kisha swali ni, je, kuna hali ambapo ni lazima tuzingatie wajibu wetu kwa jirani yetu kama wajibu mkubwa kuliko ushuhuda wetu kwa ukweli?

Watetezi wa msimamo wa tatu wangesema kwamba mtu anayesema kwamba katika kila hali tumefungwa kwa kauli rasmi inayolingana na uhalisia, ametenganisha herufi ya sheria (yaani, amri ya tisa) na nia yake au kusudi lake. Kwa njia hii wanaweza kukiuka amri kwa kuishikilia kwa njia hii rasmi. Kwa maneno mengine, kushikilia herufi ya sheria kwa kweli kunakiuka roho au kusudi la sheria. Tunapaswa kukumbuka kwamba roho ya sheria haiwezi kutenganishwa na herufi, lakini kinyume chake pia ni kweli: herufi haipaswi kutenganishwa na roho. Unacho nacho hapa ni kusema ukweli katika uhusiano kwa sababu kuna mtu mwingine anayehusika, badala ya ukweli katika dhahania.

Kwa hivyo watetezi wa msimamo huo wa tatu wangesema, "Ndiyo, inaruhusiwa kusema uongo—lakini tu katika hali mbaya ambapo kuna mgongano huu wa majukumu ambapo maneno yetu yanapaswa kuhakikisha kwamba haki inakuja kwa jirani yetu badala ya dhuluma." Hivyo mtu kama Rahabu alikuwa na haki kabisa ya kutii roho au nia

ya amri ya tisa kwa kufanya alichofanya.

c. Majadiliano ya Charles Hodge

Sasa, kwa kujibu mtazamo wa nne, watetezi wangejibu "Hapana" kwa swali "Je, inaruhusiwa kusema uongo?", lakini kisha wafafanue upya maana ya neno "uongo." Angalia manukuu yako kwenye ukurasa wa 46. Hii imechukuliwa kutoka kwa *Theolojia ya Kimfumo ya Charles Hodge* na mjadala wake wa Amri Kumi, na hapa haswa mjadala wake wa amri ya tisa. Ninaweza kusema mjadala wake wa Amri Kumi ni muhimu sana; ni mrefu na wa kina, lakini juzuu ya tatu ya *Theolojia yake ya Kimfumo* inasaidia sana kuhusu ufafanuzi wa majukumu na wajibu wa Amri Kumi. Angalia anachosema: "Nia ya kudanganya ni kipengele katika wazo la uongo, lakini hata hili si mara zote linaweza kulaumiwa. Farao alipowaamuru wakunga wa Kiebrania kuwaua watoto wa kiume wa wanawake wa nchi yao, hawakumtii, na walipoitwa watoe hesabu kwa kutotii kwao walisema 'Wanawake wa Kiebrania si kama wanawake wa Kimisri, kwa maana wao ni hai zaidi na wanazaa kabla wakunga hawajawafikia. Kwa hiyo Mungu aliwatendea mema wakunga, na watu wakaongezeka na kuwa na nguvu nyingi.' Katika Samweli wa kwanza 16:1-2 [ambayo inavutia sana—tutarudi hapa muda mfupi], tunasoma kwamba Mungu alimwambia Samweli: 'Nitakutuma kwa Yese, Mbethlehemu; kwa maana nimenipatia mfalme miongoni mwa wanawe.' Samweli akasema, 'Ninawezaje kwenda? Sauli akisikia, ataniua.' [Kumbuka, Sauli alikuwa amekataliwa kama mfalme katika sura ya 15, na sasa Mungu anamtuma Samweli kumtia mafuta mtu mwingine wa Sauli. Mungu anasema "Nenda huko ukafanye hivyo," lakini Samweli anakataa: "Sauli akisikia ataniua."] BWANA akasema, 'Chukua ndama wa ng'ombe pamoja nawe, useme, Nimekuja kumtolea BWANA dhabihu.' Hapa, inasemekana, ni kisa cha udanganyifu wa makusudi ulioamriwa. Sauli alipaswa kudanganywa kuhusu lengo la safari ya Samweli kwenda Bethlehem.

Jambo lililo wazi zaidi ni mwenendo wa Elisha ulioandikwa katika 2 Wafalme 6:14-20. Mfalme wa Israeli Syriaalituma wanajeshi kumkamata nabii huyo Dothan, nao

walipomshukia Elisha alimwomba BWANA, akasema, ‘Wapige watu hawa kwa upofu.’ Akawapiga kwa upofu kama Elisha alivyosema. Elisha akawaambia, ‘Hii siyo njia, wala huu si mji; nifuatani, nami nitawapeleka kwa mtu mnayemtafuta.’ Lakini akawaongoza hadi Samaria. Ikawa, walipoingia Samaria, Elisha akasema, ‘BWANA, wafumbue macho watu hawa, wapate kuona.’ BWANA akawafumbua macho, wakaona; na tazama, walikuwa katikati ya Samaria[yaani, mikononi mwa adui yao].’ Hata hivyo, nabii hakuruhusu waumie, bali aliamuru walishwe na warudishwe kwa bwana wao. Mifano ya aina hii ya udanganyifu iko mingi katika Agano la Kale. Baadhi yao ni kumbukumbu zilizorekodiwa tu bila chochote cha kuonyesha jinsi walivyochukuliwa mbele za Mungu, lakini zingine kama ilivyotajwa hapo juu zilipokea idhini ya kimungu ya moja kwa moja au kwa kuingiza.

Sasa Hodge anatoa maoni kwa ujumla kuhusu aina hizi za hali: "Ni hisia ya jumla miongoni mwa wanaharakati wa maadili kwamba mikakati ya kivita inaruhusiwa. Kwamba ni halali sio tu kuficha harakati zilizokusudiwa kutoka kwa adui, lakini pia kuwapotosha kuhusu nia yako. Sehemu kubwa ya ujuzi wa kamanda wa kijeshi ni katika kugundua nia ya adui yake huku akizingatia majibu yake mwenyewe. Huo ni utaratibu wa kawaida katika mikakati ya kijeshi." Bila shaka, katika Iraqvita, walikuwa na Wanajeshi hawa wote wa Majini ufukweni katika meli; ilionekana kama wangevamia kutoka upande fulani, lakini kisha wakaja kutoka upande mwingine, jambo ambalo ni la kawaida. "Wanaume wachache wangukuwa waangalifu sana [hili linaendelea zaidi], kiasi cha kukataa kuweka taa chumbani wakati wizi ungetarajiwa, kwa lengo la kutoa hisia kwamba wanafamilia walikuwa macho."

Hapa Hodge anatumia mfano mwingine wa kuvutia. Tunaishi katika wakati ambapo unaweza kuweka vipima muda hivi, kwa hivyo ukiondoka kwa wiki moja, taa zako huwaka kila usiku giza linapoingia na kuzimika saa 4 au 5. Sijui kama unafanya hivyo; mara kwa mara tumekuwa tukifanya hivyo. Kusudi ni nini? Nadhani ni kile anachosema hapa: unataka kuwadanganya watu wafikiri uko nyumbani. Je, kuna jambo baya kimaadili au kiadili kwa kufanya hivyo?

"Kwa misingi hii kwa ujumla inakubaliwa kwamba katika uongo wa jinai lazima

pasiwe na matamshi na maana ya kile ambacho ni cha uongo na nia ya kudanganya, lakini pia ukiukaji wa wajibu fulani. Ikiwa kunaweza kuwa na ugumu wowote wa hali ambayo mtu halazimiki kusema ukweli, wale ambao tangazo na maana yake imetolewa kwao hawana haki ya kumtarajia afanye hivyo. Jenerali hana wajibu wa kufichua harakati zake zilizokusudiwa kwa wapinzani wake, na adui yake hana haki ya kudhani nia yake dhahiri ndiyo kusudi lake halisi! Elisha hakuwa na wajibu wa kuwasaidia Washami katika kujilinda na kuchukua maisha yake. Hawakuwa na haki ya kudhani angewasaidia hivyo, na kwa hivyo hakufanya kosa lolote katika kuwapotosha. Mara nyingi husemwa kwamba sheria iliyotajwa hapo juu inatumika kwamba wakati mwizi anapokuamuru mkoba wako. Inasemekana kuwa ni sawa kukataa kwamba una kitu chochote cha thamani ndani yake. Huna wajibu wa kumsaidia katika kutenda uhalifu; hana haki ya kudhani kwamba utawezesha kukamilika kwa lengo lake."

Sasa hiyo ni kesi ya kuvutia. Angalia maoni ya Hodge —hii si wazi sana: "Wajibu wa kusema ukweli ni mzito sana, na wakati chaguo zilizoachwa kwa mwanamume ni kusema uongo au kupoteza pesa zake, ni bora aachilie pesa zake. Kwa upande mwingine" [na hapa unaona unaingia katika muktadha tofauti], "ikiwa mama anamwona muuaji akimfuata mtoto wake, ana haki kamili ya kumpotosha kwa njia yoyote ile katika uwezo wake, kwa sababu wajibu wa jumla wa kusema ukweli umeunganishwa au kupotea kwa sasa kwa kuzingatia wajibu wa juu zaidi." Kwa maneno mengine, ikiwa maisha ya mtoto wako yako hatarini, huna wajibu wa kumsaidia mtu anayetaka kuchukua uhai huo. Una kila wajibu wa kufanya chochote uwezacho kumlinda mtoto huyo.

Hodge anasema, “ Kanuni hii haibatiliwi na matumizi yake mabaya yanayowezekana au halisi; inaweza kutumiwa vibaya kwa urahisi.” [Unaona, hapo ndipo unapopaswa kupima na kuwa mwangalifu jinsi unavyochora mistari hii.] “Imetumiwa vibaya sana. Wajesuiti walidhani kwamba wajibu wa kukuza mema ya kanisa ulifyonza au kuchukua nafasi ya wajibu mwingine wowote; na kwa hivyo katika mfumo wao, si uwongo tu bila shaka, bali pia kiapo cha uwongo, wizi, na hata mauaji vilikuwa halali ikiwa vitafanywa kwa mpango wa kukuza maslahi ya kanisa. Licha ya dhima hii ya matumizi mabaya, kanuni kwamba wajibu mkubwa huondoa wajibu wa chini unasimama

imara.” Sasa katika hatua hiyo, umerudi kwenye jibu namba tatu: wajibu mkubwa, na mgongano wa wajibu. Kuna viwango vya wajibu.

Lakini angalia anapoendelea zaidi, na hii ndiyo inayotofautisha msimamo wa Hodge na nambari tatu. "Swali linalozingatiwa sasa si kama ni sawa kufanya makosa, ambalo ni solocism, wala swali 'Je, ni sawa kusema uongo?' bali, 'Ni nini kinachounda uongo?' Sio tu *ennunciatio falsium* , kauli ya uongo, lakini lazima kuwe na nia ya kudanganya tunapotarajiwa na kulazimika kusema ukweli. Hiyo ni kusema, kuna hali ambapo mtu halazimiki kusema ukweli, na kwa hivyo kuna hali ambapo kusema au kufichua kile ambacho si kweli si uongo." Hiyo ndiyo kiini cha msimamo wa Hodge. "Ni bora zaidi mtu afe au aruhusu mauaji yafanyike kuliko kumtenda Mungu dhambi. Hakuna kitu ambacho kingeweza kuwajaribu Wakristo waliouawa ili kuokoa maisha yao wenyewe au maisha ya ndugu zao kwa kumkana Kristo, au kwa kudai kuamini miungu ya uongo. Katika visa hivi wajibu wa kusema ukweli ulikuwa na nguvu kamili. Lakini katika kesi ya jenerali mkuu wakati wa vita, wajibu haupo wa kumjulisha adui nia yake ya kweli. Udanganyifu wa makusudi katika kesi yake si uwongo wa kimaadili." Kwa hivyo, je, inaruhusiwa kusema uongo? Ukisema hivyo, Hodge angesema, “Hapana, sivyo,” lakini kisha unafafanua upya uongo ni nini ili kuruhusu hali ambazo kusimulia jambo ambalo si kweli au kusema jambo ambalo si kweli hakuzingatiwi kuwa uongo kwa ufafanuzi.

d. Walter Kaiser: Daima Hukosea Kusema Uongo, Rahabu Alikuwa na Mkosa

Nataka kurudi kwenye jibu la kwanza. Je, inaruhusiwa kusema uongo ? —Hapana, bila ubaguzi. Ningesema labda mtetezi hodari wa sasa wa mtazamo huo wa kwanza ni Walter Kaiser. Hilo ndilo jibu lake katika kitabu chake cha *Towards Old Testament Ethics* . Katika mjadala wake wa swali hili, Kaiser anamkosoa Rahabu pamoja na wakunga wa Kiebrania katika jibu lao kwa Farao. Anaweka hoja yake kubwa juu ya tofauti anayotoa, kufuatia ufafanuzi wa mtu mwingine ambaye tutamwona katika nukuu yetu baada ya dakika moja. Lakini anatofautisha kati ya kile anachokiita kuficha na kusema uongo; kwa maneno mengine, angesema kwamba inaruhusiwa katika hali fulani

kuficha kitu kutoka kwa mtu mwingine, lakini hairuhusiwi kamwe kumdanganya mtu mwingine. Kuhusu Rahabu na maandiko hayo ya Agano Jipya, anasema kwamba Rahabu anasifiwa kwa imani yake, si kwa uongo wake.

Tazama ukurasa wa 49 wa manukuu yako. Katika aya ya katikati Kaiser anasema, “Suala linalohusika katika kesi ya wakunga na Rahabu ni kama Mungu anatambua na kukubali mbinu zenye mashaka ambazo ni ngeni kwa uadilifu wa tabia yake na kutimiza kusudi la mapenzi yake. Je, imani imara inaweza kuishi pamoja na kusukumwa na udhaifu wa kutokuamini? Ni kweli kwamba Waebrania 11:31 inamjumuisha Rahabu kama mwanamke wa imani: ‘Kwa imani yule kahaba Rahabu, kwa kuwa aliwakaribisha wapelelezi, hakuuawa pamoja na wale walioasi.’ Vivyo hivyo Yakobo 2:25: ‘Je, Rahabu yule kahaba hakuhesabiwa kuwa mwenye haki kwa ajili ya yale aliyoyafanya alipowapa wapelelezi makao na kuwapeleka njia nyingine?’ [Lakini, haya ndiyo maoni yake:] Maeneo ya imani ya Rahabu lazima yazingatiwe kwa makini. Sio uongo wake uliompattia utambuzi wa kimungu; badala yake, ilikuwa imani yake. Alimwamini Bwana Mungu wa Waebrania na kitendo cha Mungu katika Israel Kutoka kwa Mungu zaidi ya alivyoogopwa na mfalme wa Palestina Jericho. Ushahidi wa imani yake ulionekana katika kazi za kuwapokea wapelelezi na kuwatuma nje kwa njia nyingine. Kwa hivyo alikuwa ndani ya uhalali wa maadili ya kibiblia, kama vile kuheshimu utakatifu na tabia ya Mungu, alipowaficha wapelelezi na kuchukua tahadhari halali ya kuwatuma nje kwa njia nyingine. Lakini uongo wake [angalau kwa maoni ya Kaiser] ulikuwa uthibitisho usio wa lazima kwa majibu yote mawili yaliyoidhinishwa hapo juu.”

Naam, hilo ndilo tu angeweza kusema kama angesema ukweli. Kisha unaingia katika swali, “Simjaribu Mungu?” Shikilia swali hilo kwa dakika moja; tutarudi kwenye hilo. Kuna mifano mingine. Corrie ten Boom hangedanganya. Angetarajia Mungu aingilie kati. Ndugu Andrew, katika biashara ya Biblia za magendo, hangedanganya, na angetarajia Mungu aingilie kati. Kwa hivyo shikilia swali hilo kwa muda.

Maoni ya mwisho kwenye ukurasa wa 49, kuhusu wakunga wa Kiebrania, unaona Kaiser anasema nini: “Ingawa tunakubali kwamba Farao ameacha haki ya kujua ukweli wote, na ingawa hii inaweza kuwa kesi halali—kesi ya kuficha mambo halali, kama vile

ilivyokuwa kwa Sauli na Samweli, hatuwezi kukubaliana kwamba wakunga walikuwa na haki yoyote ya kusema uongo. Farao hastahili kujua ukweli wote, lakini wakunga wana deni kwa Mungu kusema ukweli pekee. Kama kweli hawakuwa wamejifungua hata mtoto mmoja wa kiume wa Kiebrania wakati wa miezi ya mpango mpya wa Farao, basi jibu lao lilikuwa la kusifiwa na kuhesabiwa haki kulingana na maadili ya Agano la Kale. Hata hivyo, kama walikuwa wakweli kwa kiasi fulani na kusema uongo kwa kiasi fulani, walikuwa wanastahili kulaumiwa kama Rahabu, Ibrahimu, Isaka, au Yakobo waliposema uongo”—hapa ndipo palipo na hoja ya Abrahamu, kwa maoni ya Kaiser.

Sasa tumesoma aya hizo kutoka kwa Kaiser, na nilichotaja hapo awali ni kwamba mtazamo wake unategemea tofauti hii anayoifanya kati ya kusema uongo na kuficha. Rudi kwenye ukurasa wa 48. Anasema Asa Mahan alitoa maoni kuhusu ufafanuzi huu kwa njia ifuatayo, na ananukuu kutoka kwa Mahan pia: anasema, "Udanganyifu lazima uwe wa makusudi kwani hatia haiambatani na wakala, kwani uhalifu huo unaangukia chini ya dhehebu lingine isipokuwa kusema uongo. Mtu au watu waliodanganywa lazima wawe na dai la kujua ukweli, ikiwa chochote kimewasilishwa, la sivyo hakuna wajibu unaokiukwa katika kitendo cha udanganyifu." Na sentensi kadhaa zinazofuata: "Uongo unapaswa kutofautishwa kwa uangalifu na kuficha. Ni sawa kuficha ukweli kutoka kwa mtu ambaye hatuna haki ya kumdanganya. Kuficha ni dhambi wakati na tu wakati kuna wajibu wa kufichua ukweli ambao umefichwa." Kwa hivyo hiyo ndiyo tofauti anayoifanya.

Anaendelea, “Umuhimu wa ufafanuzi huu unaweza kuonekana katika mifano ambapo kujificha kulikuwepo bila kuwa uovu wa kimaadili. Hivyo Mahan anafundisha kwamba kujificha ni sahihi au hata wajibu wakati hakuvunji wajibu wa kimaadili. Mifano kadhaa itaonyesha ni aina gani za hali hizi. Kujificha kunahitajika wakati mtu ambaye ukweli umefichwa kwake amepoteza haki yake, au hana madai halali ya ukweli huo. [Na hivi ndivyo anavyoelewa 1 Samweli 16.] Hiyo ndiyo nafasi ya Sauli katika 1 Samweli 16:1-3. Mungu alimwagiza Samweli, ‘Jaza pembe yako mafuta na uende zako; nitakutuma kwa Yese wa Bethlehemu. Nimemchagua mmoja wa wanawe awe mfalme.’ Lakini Samweli akasema, ‘Ninawezaje kwenda? Sauli atasikia kuhusu hilo na kuniua.’

BWANA akasema, ‘Chukua ndama wa ng’ombe pamoja nawe, useme, “Nimekuja kumtolea BWANA dhabihu.”” Sasa angalia maoni katika aya inayofuata: “Bila shaka kutoka kwa John Murray hapa kuna idhini ya Mungu ya kujificha kwa njia ya kauli nyingine isipokuwa ile ambayo ingefichua kusudi kuu la ziara ya Samweli kwa Yese. Lakini ni muhimu pia kutambua kwamba Samweli hakuwa na haki maalum ya kusema uongo pia. Jambo pekee ambalo linaweza kufanywa kihalali ni kwamba kujificha katika baadhi ya hali si kusema uongo. Ni kweli tu ndiyo iliyowasilishwa kwa Sauli. Kuhusu nia kuu ya Sauli, hakuna kinachothibitishwa wala kukataliwa na hakuna kilichomchochea akili ya Sauli kuchunguza kuhusu kile ambacho huenda kilikuwa ni nia kuu ya Samweli ya kwenda huko Bethlehemwakati huu. Na maswali kama hayo yameibua tatizo tofauti kabisa alipomkabili Samweli, ilimbidi kuepuka kuthibitisha au kukataa madhumuni hayo au kukabiliana na ghadhabu ya ufichuzi wa Sauli.”

Sasa, unaona, nadhani Kaiser anafanya tofauti hapa bila tofauti. Ndiyo, Samweli alitoa dhabihu alipoenda huko, lakini Bwana anamwagiza, “Chukua ndama wa ng’ombe pamoja nawe useme, ‘Nimekuja kumtolea BWANA dhabihu.’” Kusudi la hilo ni nini? Bila shaka, haya yote kwa namna fulani ni ya kufikirika kwa sababu Sauli hakumuuliza; lakini kama angeuliza, na Samweli akajibu “Ninaenda kwa Bethlehemwote kwa ajili ya dhabihu,” je, huo si udanganyifu? Je, si kusudi la kudanganya? Unaweza kusema kwamba kitaalamu alikuwa akisema ukweli kwa sababu alitoa dhabihu, lakini wakati huo huo alidanganya! Au angedanganya kama angeulizwa na hilo ndilo lilikuwa jibu lake. Bwana alimwagiza, ningesema, si kuficha tu bali kudanganya!

Kwa hivyo unaweza kuuliza swali hilo kuhusu 1 Samweli 16: Je, amri ya Mungu kwa Samweli ilikusudiwa tu kuficha, au pia kudanganya? Inaonekana kwangu, kama swali lingelizwa, na kama Samweli angefanya kile ambacho Bwana alimwagiza kufanya, matokeo yangukuwa udanganyifu wa makusudi! Sauli angefikiri alikuwa akienda huko kutoa dhabihu na si kumtia mafuta mfalme mpya. Kwa hivyo sina uhakika kwamba tofauti hiyo inasaidia kama Kaiser anavyopendekeza.

e. Corrie ten Boom Kuwalinda Wayahudi katika Vita vya Pili vya Dunia

Sasa swali liliulizwa kuhusu kile Rahabu alichopaswa kusema. Nilitaja kwamba

Corrie ten Boom aliwaficha wakimbizi wengi. Hii inatoka kwenye makala iliyo kwenye orodha yako ya vitabu, "Je, Uongo wa Rahabu ulikuwa Dhambi?" na Peter Barnes. Anasema kwamba Corrie ten Boom aliwaokoa wakimbizi wengi, hasa Wayahudi waliotoroka kutoka kwa udhalimu wa Nazi. Corrie ten Boom alijitolea kutosema uongo, hata kuwaokoa wale waliokuwa wakijificha kutoka kwa Gestapo. Anasisitiza kwamba Mungu anaheshimu kusema ukweli kwa ulinzi kamili. Alitetea kuwaambia Gestapo ukweli, bila kujali ni maisha mangapi ya Wayahudi yalikuwa hatarini. Kwa mtazamo huu, Rahabu angepaswa kusema ukweli na kuamini kwamba Mungu angewalinda wapelelezi wawili wa Israeli kwa njia fulani yake mwenyewe. Sasa nadhani kwamba kama ungetaka kubishana kwa kusema ukweli kila wakati bila ubaguzi, ungelazimika kusema Rahabu angepaswa kusema "Wako juu ya paa" na kisha kutarajia kwamba Mungu angewalinda kwa njia fulani yake mwenyewe. Katika kile ninachofikiri ni mbinu bora, JI Packer alisema, "Rahabu huenda hakuvunja amri ya tisa, kwani hatoi ushahidi wa uongo dhidi ya jirani yake, bali kwa faida yake!" Kwa maneno mengine, maneno yake yalikuwa ya kuleta haki kwa jirani yake badala ya ukosefu wa haki. Rushdoony anasema kwamba "kama Rahabu angesema ukweli, kama Corrie ten Boom alivyofanya, angekuwa na hatia ya dhambi ya kumjaribu Mungu." Anaona ulinganifu na jaribu la shetani kwa Kristo, akimhimiza kuruka kutoka kwenye kilele cha hekalu kwa sababu Mungu alikuwa ameahidi malaika zake wangewalinda watu wake. Kuruka kutoka juu ya hekalu kungekuwa ni kudai muujiza usio na maana kutoka kwa Mungu! Kwa hivyo, inakuwa ngumu. Kuna matokeo mengi kwa hili.

f. Ndugu Andrew na Usafirishaji Haramu wa Biblia Nilimtaja Ndugu Andrew na usafirishaji wake wa Biblia haramu, na katika mapitio ya kitabu chake kinachoitwa *Maadili ya Usafirishaji Haramu*, mapitio ya Greg Brahnsen, anasema, "Mojawapo ya udhaifu wa kitabu hiki ni jaribio la kushikilia kwamba shughuli yake ya usafirishaji haramu si kupotoka kutoka kwa kusema ukweli. Inaonekana Andrew anahisi kulazimika kubishana kwamba haongoi anapoingiza Biblia haramu. Kuna mambo mawili ambayo lazima yasemwe hapa. Kwanza, Andrew hapaswi kuhisi kulazimishwa kujitetea dhidi ya

uchunguzi kwamba hasemi ukweli kama Maandiko yanavyotaka kwa kawaida; wala hapaswi kuhisi kwamba lazima ajiepushe na kusema uwongo waziwazi kwa walinzi wa mpaka. Katika majadiliano ya Andrew kuhusu hili, anarudi katika tofauti hii kati ya kuficha na kusema uwongo. Anasema, "Lazima uwe mwangalifu kulinda tofauti kati ya kuficha na kusema uwongo. Kuhusu huduma yangu mwenyewe, sitasema uwongo kamwe. Ninaomba sana kwamba nisilazimike kusema ukweli pia." Katika sura yake ya mwisho anaelezea kwamba yeye husema ukweli kila wakati, lakini wakati mwingine huficha sehemu yake muhimu. Wakati mwingine anasema mambo ambayo walinzi watakuwa na tafsiri tofauti. Kwa maneno mengine, anawadanganya. Sasa nadhani tabia kama hiyo inaweza kuhalalishwa kimaadili ikiwa tungeruhusiwa kupotoka kutoka kusema ukweli chini ya hali maalum, lakini ni upuuzi kusema kwamba inaendana na tabia kama vile kusema ukweli. Ikiwa Andrew anakusudia kumdanganya msikilizaji wake, hajasema ukweli kwa njia ambayo Maandiko hutaka kwa kawaida. Kwa kumdanganya msikilizaji wake kwa hiari kupitia mbinu zake, amedanganya sana.

Kwa hivyo, ni swali la kimaadili la kuvutia, na gumu. Nilitumia muda huu kulihusu kwa sababu tu nadhani ni jambo unalopaswa kufikiria na kujaribu kulitatu. Ningeongeza tahadhari hii : karibu mifano hii yote iko katika muktadha wa aina za serikali za kidikteta au hali za vita zinazotumia nguvu nyingi. Kwa kuishi katika nchi hii, sidhani kama wengi wetu tunakumbana na aina hizi za masuala mara nyingi. Kama ungekuwa unaishi chini ya serikali za kidikteta zinazokandamiza, hasa kama Mkristo, labda ungeishi na aina hizi za matatizo ya kimaadili mara kwa mara, na ungelazimika kufikiria, na kuyapitia.

Naweza kusema mke wangu alilelewa Hollandakiwa mtoto, wakati wa uvamizi wa Wajerumani wa Netherlands. Anakumbuka vizuri wanajeshi wa Ujerumani wakipita Amsterdamna kuwapiga risasi watu bila mpangilio. Wazazi wake walikuwa na Wayahudi ndani ya nyumba yao wakati huo. Wazazi wake hawaishi tena, lakini nadhani ninawajua vya kutosha kusema kama mmoja wa wanajeshi hao wa Ujerumani angegonga mlango wao wa mbele, kama hali ya Rahabu, na kuwauliza kama walikuwa na mtu aliyejificha ndani ya nyumba, hawangefungua mlango na kusema "Ndiyo, wamejificha humo

kabatini" na kutarajia Mungu aingilie kati. Hawangefanya hivyo! Nina hakika wangehisi kwamba jukumu lao lilikuwa kumlinda mtu huyo kwa maneno yao, hata kama hilo lilimaanisha kuwapotosha au kuwadanganya wanajeshi hao wa Ujerumani. Kwa hivyo kuna wajibu mkubwa zaidi. Wajibu huo unaangukia katika kundi hilo.

B. Kutumwa kwa Wapelelezi Yeriko 4. Kuvuka Yordani - Yoshua 3:1-5:1 a. Kuvuka Mto Hayo yote yalikuwa chini ya B. 3. , "Kutumwa kwa wapelelezi kwa Jericho." 4. ni "Kuvuka mto Jordan: Yoshua 3:1-5:1." Israelwalikabiliwa na jambo hatari sana: ilibidi wavuke mto ili waingie land of Canaan. Kuvuka mto katika hali ya kijeshi kunamweka mtu katika hali mbaya sana. Unaona katika mstari wa 2 wa sura ya 3 kwamba walipiga kambi karibu Jordankwa siku tatu. Ukiendelea zaidi katika sura ya 3 mstari wa 15 unasoma, "Yordani iko katika hatua ya mafuriko wakati wote wa mavuno"—hii ilikuwa wakati wa Pasaka. Kwa hivyo wako hapa, wamepiga kambi karibu na mto Jordan, wakiangalia kizuizi hiki cha kuingia kwao kwenye mto land of Canaan, na mto ulikuwa katika hatua ya mafuriko. Sijui ni wangapi kati yenu mmeona mto Jordan; nilikuwepo miaka mingi iliyopita na haikuwa katika hatua ya mafuriko, ilikuwa katika msimu wa kiangazi. Unajua unasikia wimbo kuhusu "Jordanmtiririko mkubwa"—haukuonekana kama mto mkubwa Jordan, ulionekana kama kijito kidogo. Lakini katika hatua ya mafuriko nina uhakika inaonekana tofauti kabisa, kwa sababu wakati wa mvua huko, maji humwaga tu aina hiyo ya udongo na mafuriko. Kwa hivyo Israelilibidi nivuke Jordan, na ilikuwa jambo gumu kufanya.

Lakini Bwana anatoa ishara. Mstari wa 9: "Yoshua akawaambia wana wa Israeli, Njooi huku, msikilize maneno ya BWANA, Mungu wenu; hivi ndivyo mtakavyofanya." Jueni kwamba Mungu aliye hai yu kati yenu na kwamba hakika atawafukuza mbele yenu Wakanaani, Wahiti, Wahivi, Waperizi, Wagirgashi, Waamori na Wayebusi. Tazama, sanduku la agano la Bwana wa dunia yote litaingia mbele Jordanyenu." Mstari wa 13: "Mara tu makuhani waliobeba sanduku la Bwana—Bwana wa dunia yote— watakapokanyaga Yordani, maji yake yatiririkayo chini yatakatiliwa mbali na kusimama kama rundo."

Kwa hivyo Bwana anamwambia Yoshua (na anawaambia watu kupitia Yoshua), kwamba ndivyo itakavyotokea, na katika mstari wa 15b unasoma, "Lakini mara tu makuhani waliobeba sanduku walipofika Yordani na miguu yao ikagusa ukingo wa maji, maji kutoka juu ya mto yakaacha kutiririka. Yalirundikana kama rundo mbali sana, katika mji unaoitwa Adamu karibu na Sarethani." Sasa, Sarethani iko kama maili 20 kaskazini mwa mahali ambapo Israelmsalaba unavuka Jordan. Israelinavuka Jordanupande wa pili Jericho, na kama maili 20 kaskazini mtiririko wa mto ulizuiwa. Kwa hivyo maji yakaacha kutiririka chini pale Waisraeli walipokuwa, lakini huo ulikuwa wakati halisi ambapo makuhani waliinua sanduku na kuanza kuelekea upande wa pili Jordan River. Kwa hivyo likakatiliwa mbali kabisa, na watu wakavuka upande wa pili Jericho.

Kama una Biblia ya kujifunza ya NIV kuna maelezo hapo kwenye mstari wa 13 ambapo inasema, "maji yatiririkayo chini ya mto yatakatwa kuwa rundo ." Maelezo hayo yanasema: "Kiebrania 'rundo' linapatikana hapa pia katika mstari wa 16; inawezekana kwamba Mungu alitumia njia ya kimwili kama vile maporomoko ya ardhi ili kuzuia maji Jordanmahali paitwapo Adamu karibu na mlango wa Yaboki. Hivi majuzi mnamo 1927, kizuizi cha maji katika eneo hili kilirekodiwa ambacho kilidumu zaidi ya saa 20, lakini bado kipengele cha miujiza hakijapungua." Katika eneo hilo kinapita Jordankwenye korongo jembamba lenye kuta pande zote mbili, na kumekuwa na mifano zaidi ya moja ambapo maporomoko ya ardhi au matetemeko ya ardhi yamezuia Jordan River. Huenda ikawa ni tukio la aina hiyo lililotokea, lakini kama maelezo haya yanavyosema, "Kipengele cha miujiza hakijapungua." Bwana alitumia hilo, na akaliweka kwa wakati unaofaa ili kutimiza alichosema, nao waliweza kuvuka.

b. Kuweka Mawe: Cairn Kwa hivyo hiyo ni sura ya 3. Katika sura ya 4, Yoshua anaagizwa kuchukua mawe kumi na mawili, moja kwa kila kabila, na kutengeneza ukumbusho wa ukombozi huu wa Bwana kwa Waisraeli walipokuwa wakiweza kuvuka mwamba Jordan River. Unasoma katika 4:4, "Basi Yoshua akawaita wale watu kumi na wawili aliowateua kutoka kwa Waisraeli, mmoja kutoka kila kabila, akawaambia, 'Piteni mbele ya sanduku la Bwana, Mungu wenu, katikati ya mwamba Jordan. Kila mmoja

wenu achukue jiwe begani mwake, kwa kadiri ya idadi ya makabila ya Waisraeli, ili liwe ishara kati yenu. Katika siku zijazo, watoto wenu watakapowauliza, 'Mawe haya yanamaanisha nini?' waambie kwamba mtiririko wa Bwana Jordanulikatiwa mbali mbele ya sanduku la agano la Bwana. Lilipovuka mwamba Jordan, maji ya Bwana Jordanyakatiliwa mbali. Mawe haya yatakuwa ukumbusho kwa watu wa Israelmilele." Kwa hivyo hapa kuna ukumbusho wa kuona wa kile Bwana alichofanya. Unaposhuka hadi mstari wa 21 katika sura ya 4 wakati mawe hayo kumi na mawili yanapowekwa, YOSHUA anasema, "Katika siku zijazo, wazao wenu watakapowauliza baba zao, 'Mawe haya yanamaanisha nini?' waambieni, 'Israeli walivuka Yordani kwenye nchi kavu.' Kwa kuwa BWANA, Mungu wenu, aliikausha Yordani Jordanmbele yenu hata mlipovuka. BWANA, Mungu wenu, alitenda Jordankama alivyowatendea Red Seaalipoikausha mbele yetu hata tulipovuka." Kisha angalia mstari wa 24: "Alifanya hivi ili watu wote wa dunia wajue ya kuwa mkono wa BWANA una nguvu, na ili mpate kumcha BWANA, Mungu wenu, sikuzote." Unarudi katika aina ile ile ya mada uliyokuwa nayo kuhusu mapigo ya Kutoka: "Wamisri wajue ya kuwa mimi ndimi BWANA; wajue Israelya kuwa mimi ndimi BWANA." Hapa kuna mfano mwingine wa hadithi kama hiyo. Kwa hivyo Mungu anaonyesha tena kuwepo kwake na nguvu zake.

c. Sambamba na Kuvuka Bahari Nyekundu Kitu kingine kinachofanana na wakati wa kuvuka Bahari Nyekundu ni kwamba kama vile uongozi wa Musa ulivyothibitishwa wakati wa Kutoka, vivyo hivyo uongozi wa YOSHUA unathibitishwa hapa kwa njia ile ile. Unaona katika 3:7, Bwana alimwambia YOSHUA, "Leo nitaanza kukutukuza machoni pa watu wote Israel, wapate kujua ya kuwa mimi niko pamoja nawe kama nilivyokuwa pamoja na Musa." Kisha angalia katika YOSHUA 4:14 "Siku ile Bwana alimtukuza YOSHUA machoni pa watu wote Israel, nao wakamheshimu siku zote za maisha yake, kama walivyomheshimu Musa." Hiyo ni sawa na Kutoka 14:31, ambapo baada ya ukombozi kupitia Bahari Nyekundu, unasoma: "Waisraeli walipoona nguvu kubwa ambayo Bwana aliifanya dhidi ya Wamisri, watu wakamcha Bwana, wakamtumaini yeye na Musa, mtumishi wake." Sasa, kama vile hilo lilivyotokea kwa Musa, ndivyo lilivyotokea kwa

Yoshua.

5. Tohara na Kambi huko Gilgali – Yoshua 5:2-12 Tuendelee hadi 5. na kisha tutapumzika kidogo. 5. ni “Tohara na kambi huko Gilgali: Yoshua 5:2-12.” Ningesema kwamba 5:1 inatuambia jinsi ilivyo kwamba, mara tu baada ya kuingia katika nchi hiyo, Israeli wangeweza kuwatahiri wanaume ambao hawakuwa wametahiriwa wakati wa jangwa, na pia kusherehekea Pasaka bila kushambuliwa na Wakanaani. Mstari wa kwanza unasema, “Wafalme wote wa Waamori magharibi mwa Yordani na wafalme wote wa Wakanaani kando ya pwani waliposikia jinsi BWANA alivyoikausha Yordani mbele ya Waisraeli hadi tulipovuka, mioyo yao iliyeyuka; hawakuwa na ujasiri tena wa kuwakabili Waisraeli.” Kwa hivyo, nia ya Wakanaani ya kupinga iliondolewa na hofu, na inaonekana kwangu kwamba Mungu alisababisha hilo kuwa hivyo ili Israelsiku za kwanza katika Nchi ya Ahadi ziweze kutumika katika ibada na upya wa agano, badala ya vita. Vita vingekuja, lakini kulikuwa na mambo muhimu zaidi ambayo yalihatiji kufanywa kabla ya Israelkuanza vita. Jambo la kwanza lilikuwa kwamba wanaume wote ambao hawakuwa wametahiriwa wakati wa miaka thelathini na minane jangwani sasa walikuwa watahiriwe.

Inaonekana wazi kwamba tohara haikuwa ikifanywa wakati wa jangwa. Unasoma katika mstari wa 2, “BWANA akamwambia Yoshua, ‘Tengeneza visu vya mawe ya gumegume; watahiri Waisraeli tena.’ Basi Yoshua akatengeneza visu vya mawe ya gumegume na kuwatahiri Waisraeli huko Gibeath-haaralothi. Sasa hii ndiyo sababu alifanya hivyo: Wote waliotoka Egypt—wanaume wote wa umri wa kwenda vitani—walikufa jangwani njiani baada ya kuondoka Egypt. Watu wote waliotoka walikuwa wametahiriwa, lakini watu wote waliozaliwa jangwani wakati wa safari Egypt hawakuwa wametahiriwa.” Kwa hivyo kwa miaka arobaini una kizazi ambacho hakikuwa kimetahiriwa. Sasa Yoshua aliamriwa kufanya hivyo.

Sasa swali linatokea, kwa nini wanaume wote hawakutahiriwa kulingana na kanuni za Sheria ya Musa wakati wa jangwa? Hakuna maelezo ya moja kwa moja ya hilo. Angalia Hesabu 14:34—kuna marejeleo hapo na katika Zaburi 95 pia—baada ya

wapelelezi kwenda Kadesh Barnea na kusema, “Hatuwezi kuiteka nchi,” Bwana aliwahukumu kifungo cha miaka thelathini na minane jangwani, na inasema “kwa miaka arobaini—mwaka mmoja kwa kila siku arobaini mlizoipeleleza nchi—mtateseka kwa ajili ya dhambi zenu,” kisha angalia kifungo kinachofuata: “na mjue jinsi ilivyo kunifanya niwe kinyume nanyi.” Kwa hivyo, kwa kipindi hicho cha miaka thelathini na minane, Israelilikuwa chini ya hukumu ya Bwana.

Tazama Zaburi 95:9, ukitafakari hili. Inazungumzia Meriba na Masa “ambapo baba zenu walinijaribu na kunijaribu ,” lakini kisha angalia mstari wa 10: “Kwa miaka arobaini niliwakasirikia kizazi hicho; nilisema, ‘Hawa ni watu ambao mioyo yao imepotoka, wala hawakuzijua njia zangu.’ Kwa hiyo nilitangaza kwa hasira yangu, ‘Hawataingia rahani mwangu kamwe.’” Inaonekana kwamba hilo Israellilikuwa chini ya hukumu ya Mungu kwa kipindi hicho cha miaka thelathini na minane, na labda kwa sababu hiyo, ingawa hakuna taarifa dhahiri ya hili, kutumia ishara ya agano la tohara hakukuwa sahihi na hakukufanyika. Lakini Bwana yuko wazi hapa: sasa itafanyika, na hivyo kizazi kipya kitatahiriwa katika Yoshua 5.

Pasaka huko Gilgali Kisha Pasaka inaadhimishwa. 5:10 inasema, “Jioni ya siku ya kumi na nne ya mwezi, walipokuwa wamepiga kambi huko Gilgali katika nchi tambarare za Yordani Jericho, Waisraeli walisherehekea Pasaka.” Inaonekana Pasaka haikuwa imeadhimishwa pia, tangu mwaka wa pili wa kutangatanga jangwani. Katika Hesabu 9 (kumbuka tulizungumzia hilo), kulikuwa na maadhimisho ya Pasaka na kulikuwa na baadhi ya watu waliokuwa najisi kiibada ambao hawakuweza kuadhimisha wakati huo, lakini utaratibu ulifanywa ili waweze kushiriki katika kipindi cha baadaye. Lakini, mbali na kwamba Hesabu 9 inarejelea maadhimisho ya Pasaka, mwaka wa pili baada ya Kutoka wakati Israelwalipokuwa bado Sinai, hakuna marejeleo mengine ya maadhimisho ya Pasaka.

Bila shaka, Pasaka isingeweza kuadhimishwa na wale ambao hawakuwa wametahiriwa, kwa sababu kutokuwa na tohara kungewafanya kuwa najisi kiibada . Angalia Kutoka 12:43 kwa sehemu: “Bwana akamwambia Musa, ‘Haya ndiyo masharti

ya Pasaka: Mgeni yeyote asiile; mtumwa yeyote uliyemnunua apate kuila baada ya kumtahiri.”” Nenda chini hadi mwisho wa mstari wa 48: “Mwanamume yeyote asiyetahiriwa asiile. Sheria hiyo hiyo inawahusu wazawa na wageni wanaoishi kati yenu.” Ikiwa hujatahiriwa, huwezi kushiriki Pasaka. Kwa hivyo kulikuwa na kizazi ambacho hakikuwa kimetahiriwa, na kizazi hicho hicho hakikuwa kimeadhimisha Pasaka pia.

Hapa Mungu anatoa ufufuo wa ushirika wa agano na watu wake mara tu wanapoingia katika Nchi ya Ahadi. Anataka kuwahakikishia kwamba yeye ndiye Mungu wao wa agano. Anataka kuwatia moyo wanapokabiliana na vita vijavyo ambavyo hivi karibuni watakuwa wamevipigania.

Unukuzi na Kate Danahy
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Elizabeth Fisher
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt